JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BARAZA LA MITIHANI

MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

650 **HAIBA NA MICHEZO**

Muda: Saa 3. **MAJIBU** **Mwaka : 2010**

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi na sita (16)**

2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **manne (4)** kutoka sehemu **B**.

3. Sehemu **A** ina alama **arobaini (40)** na sehemu **B** ina alama **sitini (60)**.

4. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.

5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org
TETEA

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA

1. Tathmini mara nyingi hupuuzwa na walimu wachache. Eleza hoja nne za kuthibitisha umuhimu wa tathmini.

Tathmini humsaidia mwalimu kufuatilia maendeleo ya mwanafunzi hatua kwa hatua. Hii husaidia kubaini wanafunzi wanaohitaji msaada wa ziada.

Tathmini huchochea hamasa ya mwanafunzi kusoma na kushiriki kikamilifu. Wanafunzi wanapojua watapimwa, hujipanga vizuri zaidi.

Tathmini humsaidia mwalimu kutathmini ufanisi wa mbinu zake za ufundishaji na kubaini sehemu zinazohitaji marekebisho.

Tathmini hutoa kumbukumbu rasmi zinazotumika katika maandalizi ya ripoti na kupanga hatua za kuboresha masomo ya baadaye.

2. Walimu wa shule moja walishindwa kuandika malengo mahsusi bora. Eleza sifa nne za malengo hayo.

Malengo mahsusi bora lazima yawe wazi na yanayoeleweka kwa urahisi bila utata wa maneno.

Malengo lazima yawe yanayopimika, yaani matokeo yake yaweze kuonekana baada ya somo kukamilika.

Malengo lazima yawe halisi na yawezekane kufanikishwa kwa kuzingatia muda na uwezo wa wanafunzi.

Malengo lazima yawe na uhusiano wa moja kwa moja na mada na malengo makuu ya somo.

3. Wazazi wengi wanapinga michezo wakiiona kama kupoteza muda. Eleza hoja nne za kuonyesha nafasi ya michezo katika malezi bora ya watoto.

Michezo huboresha afya ya mwili na akili ya watoto, jambo linalowawezesha kujifunza masomo mengine kwa ufanisi.

Michezo hujenga nidhamu na heshima kwa kanuni, tabia zinazochangia malezi mazuri nyumbani na shuleni.

Michezo huimarisha mshikamano wa kijamii. Watoto hujifunza kushirikiana na kushirikisha wenzao, jambo muhimu katika malezi.

Michezo huondoa uvivu na tabia mbaya kwa kuwafanya watoto wawe wachapakazi na kutumia muda wao vizuri.

4. Maandalizi ya walimu mara nyingi hupunguzwa. Eleza hoja nne za kuthibitisha umuhimu wa maandalizi hayo.

Maandalizi humsaidia mwalimu kufundisha kwa mpangilio mzuri na kuepuka kuchanganya masomo.

Maandalizi humsaidia mwalimu kuelewa malengo mahsusi ya somo na kuhakikisha anafanikisha matokeo yaliyokusudiwa.

Kupitia maandalizi, mwalimu huandaa vifaa na zana mapema, jambo linaloongeza ufanisi na ushiriki wa wanafunzi.

Maandalizi humsaidia mwalimu kuwa na ujasiri na kujiamini mbele ya wanafunzi, jambo linaloongeza heshima kwake.

5. Walimu wa shule moja walishindwa kufanikisha somo kwa sababu ya upungufu wa vitabu. Eleza umuhimu wa vitabu vya ziada.

Vitabu vya ziada hupanua upeo wa maarifa kwa wanafunzi kwa kuwa na maelezo ya kina zaidi kuliko vitabu vya kiada.

Vitabu vya ziada hutoa mitazamo mbalimbali ya mada moja na kuongeza ubunifu wa wanafunzi.

Vitabu vya ziada huchangia kuimarisha tabia ya kujisomea kwa uhuru na kuongeza uelewa binafsi.

Vitabu vya ziada hubeba mifano na tafiti mpya ambazo huongeza uhalisia wa somo kwa wanafunzi.

6. Mwalimu anaweza kubaini matatizo ya kisaikolojia kupitia michezo. Eleza viashiria vinne.

Mwanafunzi anayejitenga na wenzake wakati wa michezo huonyesha kiashiria cha tatizo la kisaikolojia.

Mwanafunzi mwenye hofu kubwa au wasiwasi kupita kiasi michezoni anaweza kuwa na matatizo ya kisaikolojia.

Mwanafunzi anayeonyesha hasira au vurugu kupita kiasi wakati wa michezo huashiria changamoto za kisaikolojia.

Mwanafunzi anayeonyesha kukata tamaa au kushindwa kushiriki kikamilifu michezoni anaweza kuwa na tatizo la kisaikolojia.

7. Vifaa duni vya michezo huathiri sana ufundishaji. Eleza stadi nne zinazohitajika kwa mwalimu ili kuboresha vifaa hivyo.

Mwalimu anahitaji stadi ya ubunifu ili kubadilisha vifaa vilivyochakaa na kuvitengeneza upya.

Mwalimu anahitaji stadi ya ufundi wa mikono kwa ajili ya kufanya matengenezo madogo ya vifaa vilivyoharibika.

Mwalimu anahitaji stadi ya kutathmini usalama wa vifaa vilivyoboreshwa kabla ya kuwapa wanafunzi.

Mwalimu anahitaji stadi ya kuhifadhi na kudumisha vifaa ili visiharibike mapema.

8. Usalama wa wanafunzi ni msingi wa somo la michezo. Eleza mambo manne ya kuzingatia.

Mwalimu anatakiwa kukagua mazingira ya uwanja na kuondoa vitu vyote hatarishi.

Mwalimu anatakiwa kukagua vifaa vya michezo kabla ya matumizi ili kuhakikisha havina kasoro.

Mwalimu anatakiwa kuhakikisha wanafunzi wanavaa mavazi na viatu vinavyofaa kwa michezo.

Mwalimu anatakiwa kusimamia michezo yote kwa karibu ili kutoa msaada wa haraka iwapo ajali itatokea.

9. Azimio la Kazi linahitaji maandalizi mazuri. Eleza zana nne na matumizi yake.

Muhtasari hutumika kutoa mwongozo wa kitaifa na malengo ya somo kwa muhula mzima.

Kalenda ya shule hutumika kupanga muda na ratiba ya kufundisha kila mada.

Vitabu vya rejea hutumika kumpa mwalimu taarifa za kina na mifano ya vitendo.

Shajara hutumika kurekodi maendeleo ya masomo, changamoto na maandalizi ya baadaye.

10. Kitabu cha kiada ni lazima kuchunguzwa kabla ya kutumika. Eleza vigezo vinne vya kuzingatia.

Kitabu kinapaswa kuendana na muhtasari wa kitaifa na malengo ya elimu.

Kitabu kinapaswa kuwa na lugha rahisi na inayoeleweka kwa wanafunzi wa ngazi husika.

Kitabu kinapaswa kuwa na maudhui sahihi, yenye kina na mifano halisi.

Kitabu kinapaswa kuchapwa kwa ubora mzuri ili kiwe imara na kidumu kwa muda mrefu.

11. “Mwalimu anaweza kufundisha bila muhtasari kwa kuwa ana uzoefu.” Kanusha kauli hii.

Muhtasari ni mwongozo wa kitaifa unaoonyesha malengo na shabaha za elimu. Bila muhtasari, hata mwalimu mwenye uzoefu atafundisha kulingana na mtazamo wake binafsi na siyo kwa viwango vya taifa.

Muhtasari huunganisha malengo ya elimu ya taifa na masomo ya kila siku. Bila muhtasari, mwalimu atashindwa kulenga matokeo makuu yaliyokusudiwa na taifa kwa kila mwanafunzi.

Muhtasari huweka mpangilio wa mada kwa ufuatano mzuri. Mwalimu akifundisha kwa kutegemea uzoefu pekee, anaweza kuruka baadhi ya mada muhimu au kuzifundisha kwa mpangilio usio sahihi.

Muhtasari huonyesha aina ya tathmini inayotarajiwa. Hata mwalimu mwenye uzoefu asipofuata muhtasari, atashindwa kuandaa wanafunzi vizuri kwa mitihani ya kitaifa.

Muhtasari husaidia kuhakikisha usawa wa elimu nchini kote. Bila kuutumia, kila mwalimu angelifundisha kwa mtindo wake binafsi, jambo ambalo lingesababisha tofauti kubwa za matokeo kwa wanafunzi.

12. Eleza mambo matano yanayoweza kuathiri mwenendo wa kijamii wa wanafunzi kupitia michezo.

Michezo hujenga mshikamano wa kijamii. Wanafunzi wanaposhirikiana katika michezo ya timu, hujifunza mshirikiano na mshikamano ambao huimarisha tabia zao kijamii.

Michezo hufundisha nidhamu ya kijamii. Kwa kufuata kanuni na sheria za michezo, wanafunzi hujifunza nidhamu na heshima katika maisha ya kila siku.

Michezo hujenga moyo wa heshima kwa viongozi na wenzao. Wanafunzi wanaposhirikiana michezoni hujifunza kuheshimu waamuzi na wachezaji wenzao.

Michezo huondoa upweke na kujitenga. Wanafunzi wanaposhirikiana mara kwa mara michezoni hujenga urafiki na mshikamano wa kijamii.

Michezo hujenga moyo wa ushindani wa haki. Wanafunzi hujifunza kushindana kwa njia ya staha na bila chuki, hali inayowasaidia kuwa na tabia nzuri kijamii.

13. Ajali za michezo huletea hofu. Eleza njia tano za kuhakikisha usalama.

Njia ya kwanza ni kukagua vifaa vya michezo kabla ya matumizi ili kuhakikisha havina kasoro au uharibifu unaoweza kusababisha ajali.

Njia ya pili ni kukagua uwanja wa michezo kabla ya shughuli kuanza ili kuondoa hatari kama mawe, mashimo au nyasi ndefu.

Njia ya tatu ni kuhakikisha wanafunzi wanavaa mavazi na viatu vinavyofaa michezo. Mavazi sahihi hupunguza hatari ya kuumia.

Njia ya nne ni kuwafundisha wanafunzi mbinu na kanuni sahihi za michezo. Hii huwasaidia kushiriki michezoni bila kufanya makosa yanayoweza kuleta ajali.

Njia ya tano ni kuwepo kwa mwalimu karibu na wanafunzi wakati wa michezo ili kusimamia na kutoa msaada wa haraka iwapo ajali itatokea.

14. Andalio la somo lina vipengele muhimu. Eleza namna vinavyosaidia mwalimu.

Mada ya somo humsaidia mwalimu kuelewa kile kinachotakiwa kufundishwa na kuweka mkazo kwenye maudhui husika.

Malengo mahsusi humsaidia mwalimu kulenga matokeo ya somo na kuhakikisha wanafunzi wanapata ujuzi na stadi zinazohitajika.

Mbinu za ufundishaji zilizoorodheshwa kwenye andalio humsaidia mwalimu kutumia njia bora na shirikishi za kufundisha.

Vifaa na zana zilizotajwa kwenye andalio humsaidia mwalimu kujiandaa mapema na kufanya somo liwe la vitendo na lenye uelewa zaidi.

Tathmini iliyo kwenye andalio humsaidia mwalimu kupima maendeleo ya wanafunzi na kubaini maeneo yenye changamoto ili kufanya marekebisho.

15. Azimio la Kazi ni msingi wa maandalizi. Changanua vipengele vitano na mchango wake.

Kipengele cha mada humsaidia mwalimu kubaini mada zote zinazopaswa kufundishwa kwa muhula mzima na kupanga ufuatano wake.

Kipengele cha malengo ya jumla humwelekeza mwalimu kuelekea katika shabaha kuu za elimu ya somo husika. Hii humsaidia kuandaa masomo yanayolenga kufanikisha malengo ya taifa.

Kipengele cha muda humsaidia mwalimu kupanga masomo kwa ratiba ya shule na kuhakikisha anakamilisha mada zote kwa wakati.

Kipengele cha vifaa na nyenzo humsaidia mwalimu kubaini na kuandaa vifaa vinavyohitajika kwa somo mapema ili kuepuka changamoto.

Kipengele cha tathmini humsaidia mwalimu kupanga namna ya kupima maendeleo ya wanafunzi kwa muhula mzima na kutathmini ufanisi wa somo.

16. Rejesta ya mazoezi ni nyaraka muhimu. Eleza hoja tano za kuthibitisha umuhimu wake.

Rejesta ya mazoezi humsaidia mwalimu kufuatilia mahudhurio ya wanafunzi wakati wa michezo na shughuli za mazoezi.

Rejesta hutoa kumbukumbu ya idadi ya wanafunzi wanaoshiriki katika mazoezi. Kupitia taarifa hizi, mwalimu hupanga michezo kulingana na idadi ya washiriki.

Rejesta humsaidia kufuatilia mwenendo na nidhamu ya wanafunzi katika mazoezi. Wanafunzi wasiohudhuria mara kwa mara hubainika haraka.

Rejesta ni nyenzo ya uwajibikaji kwa mwalimu, kwani viongozi wa shule wanaweza kuangalia kumbukumbu ili kuthibitisha kuwa somo linaendeshwa ipasavyo.

Rejesta hutumika kama kumbukumbu ya kudumu ya maendeleo ya wanafunzi na hushirikishwa katika maandalizi ya ripoti na tathmini za masomo.

Find this and other free resources at: https://maktaba.tetea.org

Prepared by Maria Marco for TETEA